

Rekenkameronderzoek financiële zelfredzaamheid

voorlopige onderzoeksopzet

1. Wat willen we bereiken?

a. Aanleiding en achtergronden onderzoeksvraag

In de afgelopen jaren bepaalde het begrip inflatie regelmatig het nieuws. En hoewel de inflatie niet meer op het hoge niveau van 2022 is, zijn de prijzen van producten, diensten en energie sindsdien door onder andere de coronacrisis en (de energiecrisis als gevolg van) de oorlog van Rusland tegen Oekraïne flink gestegen.

Waar prijzen van het dagelijks leven stijgen, krijgen meer inwoners mogelijk moeite met rondkomen en meedoen aan de samenleving. Dit kan vervolgens doorwerken op verschillende andere levenssterreinen zoals gezondheid, welzijn, onderwijs en werk. De gemeente Zwartewaterland kent (daarom) verschillende lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid.

In de gesprekken die de rekenkamer met de verschillende raadsfracties heeft gevoerd, kwam dit onderwerp, als onderdeel van het sociaal domein, op verschillende momenten en met verschillende invalshoeken ter sprake. Zo werd genoemd dat de gemeente Zwartewaterland veel regelingen kent, maar tegelijkertijd werd de vraag gesteld of die regelingen hun werk voldoende doen. Ook werd het beeld geschetst dat er veel geld naar het sociaal domein gaat, maar was er de vraag of dit geld ook daadwerkelijk gebruikt wordt. Of blijft er mogelijk geld op de plank liggen? Komt het met andere woorden wel bij de mensen terecht die het nodig hebben en voor wie het bedoeld is?

De rekenkamer wil daarom onderzoek doen naar het bereik en de effecten van de lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid van inwoners van de gemeente Zwartewaterland.

b. Doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is inzicht te creëren in de effecten van de lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid op de inwoners van de gemeente Zwartewaterland. We kijken daarbij naar de behoeften van de inwoners en in hoeverre de gemeentelijk aanpak daarbij aansluit en effect heeft.

Het onderzoek richt zich op de looptijd van de preventienota, dus vanaf 2022, waarbij voor de volledigheid soms nog ontwikkelingen in beleid van voor 2022 aan de orde kunnen komen.

2. Wat willen we weten?

De rekenkamer van de gemeente Zwartewaterland ziet zichzelf als constructief-kritisch en is gericht op leren en verbeteren. Naast mogelijke leer- en verbeterpunten brengt dit onderzoek ook de dingen die goed gaan in beeld.

a. Centrale vraagstelling

1.	Lukt het de gemeente Zwartewaterland om haar inwoners met de door haar ingezette lokale instrumenten en regelingen financieel zelfredzamer te krijgen of financieel zelfredzaam te houden?
2.	Welke verbeterpunten zijn er voor de gemeente Zwartewaterland?

b. Deelvragen

<i>Beleid</i>	
1.	Welke doelen beoogt de gemeente Zwartewaterland te bereiken?
2.	Wat verstaat de gemeente Zwartewaterland onder financiële zelfredzaamheid en welke doelgroepen onderscheidt zij daarbij?
3.	Hoe ziet het beleid ten behoeve van het bevorderen van financiële zelfredzaamheid van inwoners van de gemeente Zwartewaterland er uit?
4.	Is het beleid gebaseerd op een actuele probleemanalyse van financiële zelfredzaamheid in Zwartewaterland?
5.	Hoeveel budget is beschikbaar voor de lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid?
<i>Inrichting en vertaling naar praktijk</i>	
6.	Welke lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid biedt de gemeente Zwartewaterland?
7.	Sluit het gebruik van de lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid aan bij de gemeentelijke ambities- en doelstellingen?
8.	Welke interventies zet de gemeente in om het doelbereik van de lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid te vergroten?
<i>Uitvoering</i>	
9.	In hoeverre zijn de lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid bij de doelgroep(en) bekend en zijn ze voldoende laagdrempelig?
10.	In hoeverre maken de beoogde doelgroepen gebruik van de verschillende regelingen?
11.	In hoeverre sluiten de instrumenten en regelingen aan bij maatregelen die door andere overheden worden geïmplementeerd?
12.	Zijn er redenen waarom mensen geen gebruik maken van lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid, en zo ja welke zijn dat?

13.	Hoe ziet de besteding van middelen voor financiële zelfredzaamheid eruit?
<i>Monitoring</i>	
14.	Hoe sturen de gemeente en andere betrokken stakeholders op de instrumenten en regelingen ter bevordering van financiële zelfredzaamheid? Welke monitoringsinstrumenten worden ingezet en hoe wordt bijgestuurd?
15.	Zijn de doelen, indicatoren en monitoringsinstrumenten toereikend om leer- en verbeterpunten te identificeren en beleid bij te sturen?
<i>Resultaten, doelbereik en doeltreffendheid</i>	
16.	Wat is het doelbereik van de verschillende lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid?
17.	Zijn de beschikbare middelen toereikend geweest? Hoe verhouden deze zich tot de uitvoeringskosten?
18.	Zijn de bestaande lokale instrumenten en regelingen gericht op financiële zelfredzaamheid geschikt om op een efficiënte wijze de financiële zelfredzaamheid van de doelgroep(en) te verbeteren?
<i>Rol van de raad</i>	
19.	Hoe wordt de raad geïnformeerd over het beleid en de uitvoering ervan?
20.	Is de informatie die de raad krijgt van het college toereikend om de resultaten van het beleid te kunnen beoordelen, rekening houdend met de beleidskaders?
21.	Kan de raad met de geboden informatie zijn eigen - kaderstellende en controlerende - rol adequaat vervullen?

c. Normenkader

Waar de onderzoeksvragen een toetsend karakter kennen wordt bij de beantwoording gebruik gemaakt van onderstaand normenkader.

Norm	Toetsingscriteria
1. Doeltreffendheid	
De beleidsdoelstellingen zijn duidelijk beschreven	<ul style="list-style-type: none"> De gemeente heeft zicht op de aard en omvang van de problemen van de verschillende doelgroepen De gemeente heeft haar visie op financiële zelfredzaamheid en beleid helder geformuleerd Het beleid is flexibel genoeg om met plotselinge ontwikkelingen om te gaan
De ingezette instrumenten passen bij de beleidsdoelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> De vertaling van beleidsdoelstellingen naar ingezette instrumenten is navolgbaar
2. Doelmatigheid	

<p>De beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd met de passende inzet van middelen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een relatie te leggen tussen de kosten en de gerealiseerde doelstellingen De uitvoeringskosten staan in verhouding tot het beschikbare budget of tot het aantal inwoners • Inwoners zijn tevreden over de ondersteuning die zij krijgen. • Het bereik van de verschillende regelingen is naar tevredenheid. • Partners beoordelen de samenwerking met de gemeente als effectief en doelmatig
<p>3. Monitoring en sturing</p>	
<p>De uitvoering van de activiteiten wordt structureel bijgehouden zodat deze bijdraagt aan verbeteren van beleid en uitvoering</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente heeft in het beleid vastgelegd op welke wijze en met welke frequentie het (tussentijdse) doelbereik wordt gemeten (monitoring van de uitgevoerde activiteiten, resultaten en effecten) • De monitoring wordt uitgevoerd zoals in het beleid staat vastgelegd • Het effect van de doelstellingen is inzichtelijk voor belanghebbenden binnen de gemeente
<p>4. Rol van de gemeenteraad</p>	
<p>De gemeenteraad wordt voldoende in staat gesteld haar rol naar tevredenheid uit te voeren en pakt de mogelijkheid ook</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn duidelijke afspraken over de vorm en frequentie van informatievoorziening en evaluatie richting raad • De raad is actief betrokken bij financiële beleidskeuzes • De raad is in staat zijn kaderstellende en controlerende taak uit te voeren op basis van het geformuleerde beleid

3. Hoe komen we dat te weten?

a. Globale onderzoeksopzet

Bij de uitvoering van het onderzoek wordt gebruik gemaakt van verschillende instrumenten:

- Deskresearch, inclusief trendanalyse van statistische gegevens
- Interviews met ambtenaren
- Interviews met samenwerkingspartners en stakeholders
- Enquête onder de doelgroep
- Groepsgesprek/workshop met afvaardiging uit raadsfracties (woordvoerders)
- Interview portefeuillehouder
- Analyse en duiding

Het onderzoek leidt tot een toegankelijke rapportage.

b. Organisatie

Het onderzoek wordt in opdracht van de rekenkamer Zwartewaterland uitgevoerd door onderzoeksbureau Ipsos I&O Publiek.

Het onderzoek start in week 49 – 2024. In het eerste kwartaal van 2025 vindt de gegevensverzameling plaats (documentstudie, interviews, gesprekken en enquête). Het tweede kwartaal van 2025 wordt gebruikt voor analyse, duiding, hoor en wederhoor, en rapportage. Het onderzoek is voor het zomerreces afgerond en gereed voor aanbidding aan de raad.

Met het onderzoek is een bedrag van € 25.000,- gemoeid.